

A tubusok nagyságát és jelölését a táblázat tartalmazza.

I táblázat
Tubusok méretei és számozása

Gyári számozás	Tubusok méretei mm-ben	Ütartalom jelzés g-ban
3	13,5 × 7,5	10
7	19 × 100	20
8,5	22 × 120	30
9	25 × 100	30
9,5	25 × 120	40
10	25 × 140	50
10,5	30 × 140	60
12	35 × 130	70
13	40 × 125	100

A kenőcsök expedíciójához szükséges téglék mellett a tubus és a tubus-töltőkészülék is rövidesen fontos tartozéka lesz gyógyszer-tárainknak.

IRODALOM

I. L. E. Fryklöf és K. Nordstig: Svensk farm. tidsk. 61 534 (1957).

РЕЗЮМЕ

На основе идеи Lars—Einar Fryklöf и Kerstin Nordstig авторы сконструировали прибор, пригодный к быстрому наполнению в тубики мазей, изготовляющихся экстенпорально в аптеках. Они публицируют чертеж и фотоснимок прибора и знакомят читателя с его обслуживанием. Они предлагают и тубики, пригодные к аптекарской практике и прибор для закрытия тубиков.

ZUSAMMENFASSUNG

Verff. stellten nach Idee von Lars-Einar und Kerstin Nordstig einen Tubenfüllapparat her, welcher zum schnellen Abfüllen der in der Rezeptur ex tempore hergestellten Salben geeignet ist. Die skizzierte Abbildung, sowie die Photographie des Apparats ist angegeben und seine Handhabung erklärt. Die für die pharmazeutische Praxis geligneten Tuben und ein zum Verschliessen dienendes Instrument wird auch empfohlen.

(Országos Gyógyszerészeti Intézet Budapest XIV. Uzsoki u. 36/a)

Érkezett: 1962. II. 20.

Szervezési és gazdasági kérdések

CÉLSZERŰ DÍSZÍTŐ ELEMÉK A GYÓGYSZERTÁRBAN

KOLOZS CSABA

Világszerte, így hazánkban is a képző- és építőművészetek terén a stíluskeresés korszakát éljük.

Keressük és keresnünk kell korunk ízlésének és követelményeinek megfelelő berendezési megoldásokat, melyek a dolgozó munkavédelmét biztosítják, a közönség szépérzékét nem sértik, bizalmat gerjesztenek és megnyugtatólag hatnak a betegség következtében megbolygatott egyensúlyú emberre. Éppen ezért nem helyeseljük — és a magunk részéről óvatosan kerüljük — az olyan megoldásokat, melyek egyes szórakoztató, illetve vendéglátóipari helyiségekben tapasztalhatók.

Azért említettem a fenti üzemeket, mert a kereskedelem különböző ágai világviszonylatban tervezőket, iparművészeket foglalkoztatnak, míg gyógyszer-tár-berendezési kérdésekkel hazánkban csaknem semmit, külföldön pedig alig foglalkoztak. Így az érdeklődő szakembereknek nem igen áll módjukban tapasztalatokat szerezni és új, célszerű dolgokat máshonnan átvenni, mint a kereskedelemből.

A szocialista-realista irányzat korában mi sem maradhatunk le, lépést kell tartanunk a fejlődéssel. Az utánunk jövők pár évtized múltán joggal teszik fel a kérdést: milyen volt, mi jellemezte a szocializmus építésének korszakában a gyógyszer-tár képét?

Ez korántsem jelenti azt, hogy a tipizálás hívei vagyunk. A típus, a szabvány — bármilyen jó és célszerű is legyen az — sok esetben megköti a

szakemberek kezét, fantáziáját és mivel megváltoztatása, vagy továbbfejlesztése körülményes, akadályozza a fejlődést.

Meglátásunk szerint az egyszerű, sima, cifraság nélküli fényezett vagy dörzsölt bútorok díszítik legjobban a gyógyszer-tárat és élettartamuk is hosszabb, mint a festett bútoroké, ezenkívül jobban tisztántarthatók is. A bútorokon alkalmazott díszítőelemek pedig lehetőleg valami gyakorlati célt is szolgáljanak.

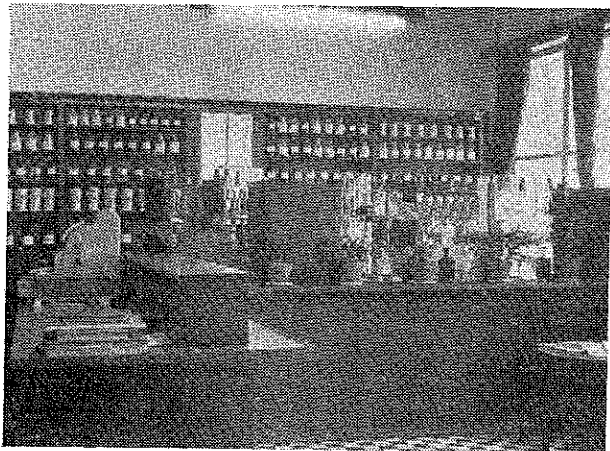
Azt tapasztaltuk, hogy a közönség gyakran támaszkodik a kiadótárhoz, gombbal, csattal, csomaggal karcolja, koptatja a bútorzatnak ezt a részét. Ennek megakadályozására díszítőelemként is szímbajöhető kétféle csomag-tartót alkalmaztunk.

Az egyik esetben a kiadótára fedőlapját hosszabbítottuk meg 10 cm-rel a tára hosszanti vonalában. Ezt a párkányt dörzsölt keményfa léccel szegélyeztük. Így a lakosság a bútornak csupán 2 cm-es pereméhez érhet hozzá, amelyet pedig házilag időnként utána lehet fényezni. Ezzel egyúttal azt is megakadályoztuk, hogy a közönség lábbelijével a bútorzat lábazatát önkéntelenül megsértse (1. ábra).

Hasonló célból, új formát adtunk a táraasztalnak olyképpen, hogy a közönség felé néző felülete — mely eddig a megszokott függőleges síkkal zárult — ék alakú kiugrást kapott. A táraasztal lapjától lefelé 25 cm-re, a közönség felé pedig 15

cm-re kiálló él képzésével a függőleges síkot megtörtük. Erre az élre a kiszolgáló részben 12 cm széles polcot is szereltettünk, mely egyben alkalmas volt a vények aláírására, valamint táskáknak, csomagoknak ideiglenes elhelyezésére (2. ábra).

Sok lehetőséget nyújt a változtatásra, az egyéni



1. ábra. Kiadótára meghosszabbított fedőlappal

izlés érvényrejuttatására a táraasztalok elhelyezése. Minthogy túlnyomórészt felújításról van szó, adott területtel kell számolni. A középforgalmú gyógyszertárak 40 m²-en felüli officináiban általában derékszögben elhelyezett táramegoldást alkalmazunk, ahol a derékszög egyik szára merőleges az ablakra, a másik szára pedig párhuzamos a világító felülettel. Ebben az elhelyezésben olyan háromrészes forma is megvalósítható, melyben nemcsak a derékszög két szára, de a sarokrész is egyenlő hosszú. Ezzel a munkahelyeket arányosan lehet elosztani. Ülőtára esetében egy dolgozóra 150 cm-t számítunk, két dolgozóra 250 cm-t.

Természetesen nem lehet előírás a mértanilag szabályos tára elhelyezés sem. A tára vonalát beosztásonként, munkahelyenként meg lehet tömni és esetleg az eredetivel párhuzamos síkban folytatni.

A felújítások, építések alkalmával díszítési lehetőség adódik még a falfelületen, padló burkoláson és a korpuszon is.

Az 5/24-es számú gyógyszertárunkban, — ahol a helyiség magassága lehetőséget nyújtott — 1 m hosszú horonyokkal négyzetekre osztottuk a falat, mely már magában megtörte az egyhangúságot. De ezen túlmenően a négyzeteket változtatva, árnyalati különbséggel, a fehértől alig elütő vajsínűre festettük.

A padlóburkoláshoz általában a többféle lehetőséget adó mettlachi lapokat használtuk. A beszerezhető lapok mennyiségétől függően olykor többféle színű lapot kényszerülünk felhasználni, ha azonban megfelelő mennyiségű fehér és fekete lap áll rendelkezésre, sakktabla elrendezést képezzünk ki. Újabban kísérletképpen mettlachi novából gyógyszerészeti emblémát készítettünk.

Felújítások során többször vita tárgyát képezte, hogy az állványzaton teleajtós, vagy üvegajtós

szekrényeket létesítsünk-e; felmerült továbbá a kiadótára olyan elrendezése, mely nagyobb mennyiségű gyógyszerkülönlegesség minél tömörebb elhelyezésén túlmenően, a gyógyszerláti jellegét is biztosítja.

Az alábbi megoldással a fenti szempontoknak megfelelő újszerű elrendezést biztosítottunk: változtatva, minden második korpusz alsó és felső polcát a kiadótára mögött szabadon hagytuk a kézieladásban igényelt — előre nem csomagolható — anyagok állványedényei részére (3. ábra).

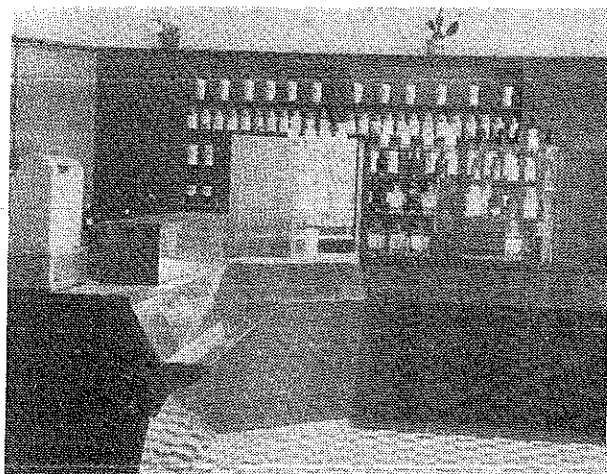
Meglátásunk szerint a teleajtós korpuszok nagyobb rendet biztosítanak, mint az üvegajtós szekrények. Erősebb igénybevétel idején a kisebb-nagyobb különlegesség-halmok széteshetnek és nem mindig van idő a menetközbeni rendberakása, ezenkívül nem feltétlenül szükséges a gyógyszerek kirakatszerű elhelyezése a közönség elé, mert ebből surlódások is adódhatnak.

A régi bútorzatot illetően azt tapasztaljuk, hogy az első világháború előtt készült gyógyszerláti berendezéseknél igen nagy szerepet játszott az, hogy tetszetős, stílusos, a szemnek is kellemes formában kiállított bútorzat tegye kellemesebbé a gyógyszerért betérő betegnek, a számára egyébként titokzatossággal telített gyógyszerláti környezet hatása elvitathatatlan.

Régebbi eredetű és nagyobb költséggel készített bútoraink a többszörösen megnövekedett igények kielégítésére már nem alkalmasak, de anyag és stílus szempontjából ma is jól használhatók. Különösen nem alkalmasak munkavédelmi szempontból, mert egy átlagos vidéki gyógyszertárban is egésznapos állás szükséges, szemben pl az 50 év előtti állapottal, amikor az ügynevezett „szezonidőszak” kivételével a gyógyszerész munkája mellett ráért méhészkedni, kertészkedni, vagy esetleg más módon magát elfoglalni.

Kerestük a módját, hogy az épségben fennmaradt régi stílbútorainkat, azok állagának sérelme nélkül hogyan menthetnénk át az új korszak kívánalmainak megfelelően.

A soproni 5/17-es gyógyszertár kései barokk



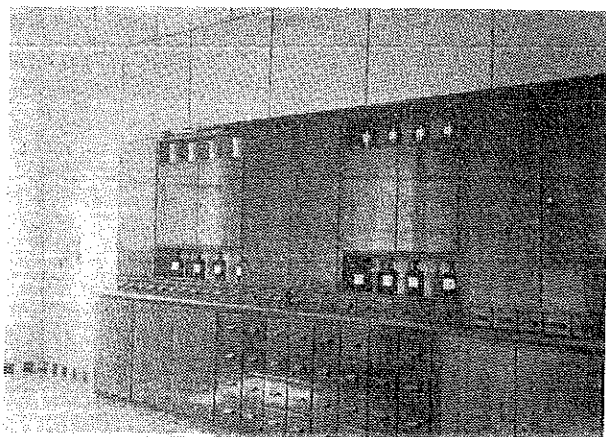
2. ábra. Táraasztal rászertelt polccal

stílusban készült, és fő jellemvonása a kihegyezeti, stilizált ellipszis, egyebekben pedig szabályos térközökben ismétlődő faragott részek díszítik. Benne szokványos, nagy méretű fiókok vannak. A felújítás során ugyanebben a stílusban faragott, az eredetivel azonos fából készült toldalékkal láttuk el és így kívülről teljesen egyöntetű képet mutat. Az időközben rákerült maratott üvegfalakat, belül pedig a régi, mai gyakorlatnak már meg nem felelő fiókokat természetesen eltávolítottuk. Tölgyfa betétbe erősítve kényelmes támlás forgó szék ülőhelyet biztosítottunk mellette dolgozóink részére, felépítményül pedig egyszerű üvegpolicokat helyeztünk el rajta a leggyakrabban szükséges állványedényzet részére (4. ábra).

Hasonló stílusban és kivitelezésben készült, ugyancsak a századfordulón, a soproni 5/13-as sz. („Oroszlán”) gyógyszertár védett bútorzata is, melynek átalakítását, modernizálását az Iparművészeti Múzeum engedélye alapján azonos stílusban megkezdjük.

Az Iparművészeti Múzeum Bútorosztálya kívánsága az volt, hogy az eredeti bútoridaráb érintetlenül hagyása mellett a hasonló stílusban készült toldalékokat ne építsük össze a régivel. Érdekes módon ragaszkodtak hozzá, hogy a tóra elején levő üveglakos vitrinek változatlan formában megmaradjanak annak ellenére, hogy azok később készültek a bútorra. Az elv ugyanis az, hogy a védetté nyilvánítás időpontjában talált állapotban és helyen kell maradnia a bútornak. Mi ezt is szerettük volna az eredeti stílusnak megfelelő és körbefutó állványzaton fellelhető dél-német barokk faragással ellátni.

A két háború között létesült gyógyszertárak berendezése túlnyomórészt csak halvány árnyképe a korábbi stílbútoroknak. Nagyon kevés keményfa bútort találunk közöttük és ennek megfelelően kidolgozásuk is olcsó. Faragványok ezeken is találhatóak ugyan, de közel sem olyan értékek, hogy továbbfejleszteni érdemes volna. Ezek felújításánál kénytelenek vagyunk a faragott peremeket, oszlopokat eltávolítani, a nyitott korpu-



3. ábra. Kiadótára mögötti állványzat

szokat előkeretezni és ajtóval ellátni, a fiókok túlnyomó részét megszüntetni és ami a legcélsebb, a puhafa alapot lemezzel boríttatni. Pillanatnyilag e megoldás látszólag drágább, de tapasztalatunk szerint mégis olcsóbb, mert a festett bútor három évenkénti felfrissítése végső



4. ábra. Üvegpolicok a táraasztal felett a gyakrabban használt állványedények elhelyezésére

soron költségesebb, mint a fényezett bútor egyszerű előállítására, ami gondos karbantartással 10—15 évig ráfordítást nem igényel.

РЕЗЮМЕ

Введением в статьи говорится о том, что к устройству магазинов в различных областях торговли применяют квалифицированных планировщиков и художников-декораторов, а с оборудованием аптек до сих пор такие специалисты не занимались. Стандарты являются выгодными — устанавливает автор —, но это не значит то, что мы сторонники типизации. Кратко написание требования, предъявленные при мебели аптек и он считает очень выгодным то, что применитые декорации спужают и практическую цель. В дальнейшем автор познакомит читателя с несколькими примененными при модернизации аптек такими решениями и опытами.

ZUSAMMENFASSUNG

Eingangs betont Verf. dass während in verschiedenen Zweigen des Handels bei der Einrichtung der Verkaufsstellen Fachkundigen, ja sogar Kunstgewerbler zu Rat gezogen werden, werde diese Frage in den Apotheken bis jetzt vernachlässigt worden.

Die Bestimmung von Normen ist angezeigt — meint Verf. — aber das bedeutet nicht, als ob er Anhänger der Typisierung wäre. Die den Apothekeneinrichtungen gegenüber gestellten Forderungen werden kurz erwähnt und Verf. hält es für ratsam, dass die applizierten Dekorationen gleichzeitig auch zu praktischen Zwecken dienen. Ferner werden gesammelte Erfahrungen bzw. Ausführungen, die im Laufe der Modernisierung einiger Apotheken verwirklicht wurden, beschrieben.

(Győr-Sopron megyei Tanács Gyógyszertári Központja Győr)

Érkezett: 1961. IX. 15.